

Revisionsutskottet

Revisionsberättelse från riksdagens revisorer om riksdagens bokslut, verksamhetsberättelse, bokföring och förvaltning 2021

INLEDNING

Remiss

Revisionsberättelse från riksdagens revisorer om riksdagens bokslut, verksamhetsberättelse, bokföring och förvaltning 2021 (B 14/2022 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Veijo Niemi, Riksdagens revisorer
- CGR, OFGR Ari Lehto, BDO Oy
- riksdagens förvaltningsdirektör Pertti Rauhio, riksdagens kansli
- revisionschef Erkki Kurikka, riksdagens kansli
- II vice ordförande Eero Haapalehto, nätverket AIR - Avustajat Ilman Rajoja
- styrelseledamot Titta Rikkonen, Eduskunnan akavalaiset ry
- huvudförtroendeman Anri Rantala, Eduskunnan virkamiesyhdistys ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Eduskunnan ammattiosasto ry
- riksdagens kansli.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Med anledning av revisionsberättelsen från riksdagens revisorer om riksdagens bokslut, verksamhetsberättelse, bokföring och förvaltning 2021 konstaterar revisionsutskottet att revisionen har utförts enligt god revisionssed. God revisionssed innebär att man planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra sig om att bokslutet eller verksamhetsberättelsen inte innehåller väsentliga felaktigheter och att förvaltningsdirektören inte har gjort sig skyldig till någon gärning eller försummelse som kan leda till skadeståndsskyldighet gentemot riksdagen eller brutit mot Statskontorets föreskrifter, budgetförordningen eller riksdagens räkenskapsstadga. Vid granskningen av förvaltningen har lagligheten i verksamheten i kanslikommissionen och vid riksdagens kansli utretts.

Betänkande ReUB 5/2022 rd

I budgeten (exkl. kap. 30 och 40) fick riksdagen totalt 105,9 miljoner euro i anslag. Budgetbokföringen visar att riksdagen använde 98,6 miljoner euro av det belopp som beviljats för 2021. Dataadministrationen hade 5,9 miljoner euro till sitt förfogande för investeringar 2021. Under räkenskapsperioden användes 3,2 miljoner euro av beloppet, medan 2,7 miljoner euro fördes över till räkenskapsåret 2022.

Budgetanslagen för riksdagen överskreds beträffande riksdagsgruppernas assistentbidrag (överskridning 509 143 euro, 9,8 procent). Orsaken till överskridningen var att en riksdagsgrupp införde modellen med gruppkansli. Det innebär att det är riksdagsgruppen och inte riksdagens kansli som ordnar assistentservicen, varvid gruppen börjar få assistentbidrag. Övergången till gruppkansli har på motsvarande sätt minskat kansliets omkostnader när det gäller utgifter för assistenterna. Kanslikommissionen beviljade den 10 februari 2022 tillstånd att överskrida förslagsanslaget.

Kostnaderna för riksdagens verksamhet uppgick till 90 miljoner euro 2021. Jämfört med året innan var det en ökning på 3,4 procent. De största utgiftsposterna var personalkostnaderna på 58,8 miljoner euro (en ökning med 1,8 procent) och upphandlingen av tjänster på 12,2 miljoner euro (en minskning med 6,2 procent).

Utskottet välkomnar de utvecklingsåtgärder som riksdagen vidtagit med anledning av de missförhållanden som gäller riksdagen i betänkandet om Statens revisionsverks ekonomiförvaltning (ReUB 2/2021 rd). Revisionsutskottet lade i sitt betänkande för ett år sedan fram betydande iakttagelser vid övervakning för riksdagen. Iakttagelserna är principiellt viktiga med tanke på såväl riksdagens budgetmakt som statens ekonomi och budget samt principerna för god förvaltning. En del av de ändringsbehov som utskottet noterade gällde enbart riksdagens eget arbete (oklara bestämmelser om hur generaldirektören sägs upp och förfarandet för uppsägning inleds), och utskottet anser det vara viktigt att korrigerande åtgärder vidtas i fråga om de missförhållanden som lyfts fram i betänkandet.

Utfrågade sakkunniga sade att avsikten är att undanröja oklarheterna i bestämmelserna om uppsägning av revisionsverkets generaldirektör och om uppsägningsförfarandet genom att ändra lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003) i samband med andra ändringar. En ändring av den lagen kräver enligt 6 § 1 mom. i riksdagens arbetsordning ett initiativ från talmanskonferensen. Därefter bereder riksdagens kansli ändringarna i samråd med riksdagens tjänstemannaföreningar.

Riksdagen godkände i juni 2021 två uttalanden (RSk 22/2021 rd) i enlighet med revisionsutskottets betänkande. Enligt det första uttalandet förutsätter riksdagen ”att regeringen vidtar åtgärder och utreder hur genomförandet av principen med chefens chef kan främjas inom hela statsförvaltningen. Riksdagen anser det vara viktigt att utreda ett förfarande genom vilket iakttagelser som gjorts av den interna revisionen och även Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och som gäller missförhållanden i fråga om den högsta ledningen för statens ämbetsverk eller inrättningar kan anmälas till en instans som är oberoende av ämbetsverkets eller inrättningens operativa ledning.” I det tillhörande betänkandet (ReUB 2/2021 rd) har utskottet fäst uppmärksamhet vid att vid revisionsverket ska generaldirektörens reseplaner samt rese- och kostnadsfakturer i praktiken alltid godkännas av en person som lyder under generaldirektören. Motsvarande situation finns också vid andra chefsstyrda ämbetsverk inom statsförvaltningen. Revi-

Betänkande ReUB 5/2022 rd

sionsverket har dock inte något styrande ministerium på samma sätt som andra chefsstyrda ämbetsverk. Genom att iakttas den så kallade principen om chefens chef kan man säkerställa att god förvaltningssed iakttas.

Kansli Kommissionen beslutade den 24 februari 2022 att revisionsverket halvårsvis ska rapportera till kansli Kommissionen om ämbetsverkets generaldirektörs rese- och kostnadsfakturer så att den första rapporteringen genomförs för perioden 1 januari–30 juni 2020. Syftet med förfarandet är att verka förebyggande och att ägna uppmärksamhet åt att bestämmelserna och principerna för god förvaltning följs. I den ändring av riksdagens räkenskapsreglemente som kansli Kommissionen godkände den 10 februari 2022 har å sin sida principen om chefens chef beaktats när utgifter godkänns i riksdagen.

Utskottet har också ägnat uppmärksamhet åt problemen med användningen av förmåner som resor genererar och åt bristen på tillsyn. I det andra uttalandet i RSk 22/2021 rd som riksdagen godkände står följande: ”Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förtydliga och förenhetliga anvisningarna om statsförvaltningens resor. Det ska också ses till att handledningen och rådgivningen är tillräcklig och att efterlevnaden av anvisningarna övervakas. Som enskild fråga bör det utredas hur man bör ge anvisningar om användningen av de stamkundsförmåner som tjänas in vid tjänsteresor så att praxisen är enhetlig, tydlig och möjlig att efterfölja. Regeringen bör dessutom göra en helhetsbedömning av huruvida en rekommendation till en tjänsteman om att ingå ett personligt stamkundsavtal med flygbolaget medför tillräckliga ekonomiska eller andra väsentliga fördelar för statens tjänsteresor, för att det även i fortsättningen ska vara motiverat att behålla det trots kända problem.” I sitt betänkande noterade utskottet bland annat att det finns knappt med information att få från statsförvaltningen om hur de förmåner som tjänsteresor genererar har använts och att det exempelvis inte gått att övervaka användningen av poängen i Finnair Plus-programmet.

Den 17 juni 2021 beslutade kansli Kommissionen att ändra 28 § i resereglementet för att effektivisera riksdagens kontroll av hur de förmåner som resor genererar används. Tjänstemännen vid riksdagens reseförvaltning granskade med riksdagsledamöternas samtycke hur de använt intjänade bonuspoäng. Den 5 maj 2022 noterade kansli Kommissionen att rapporten om Finnair-poängkontot inkommit och slog fast att de poäng som resor bekostade av riksdagen genererat inte har använts i strid med riksdagens resereglemente. Det är chefen som ansvarar för övervakningen av hur tjänstemännen använder poängen. Utskottet välkomnar den målsättning som framfördes av sakkunniga, dvs. att poäng i fortsättningen bara ska samlas för de ledamöter och tjänstemän som årligen reser regelbundet. På så sätt skulle också antalet tillsynsobjekt vara mindre än nu. Det är också meningen att poäng inom ramen för riksdagsarbetet ska tjänas in bara när det anses medföra faktisk nytta.

Utskottet välkomnar att riksdagen enligt en enkät i riksdagen i september 2021 och enligt utfrågade sakkunniga har klarat av utmaningarna i anslutning till coronapandemin och det ökade distansarbetet. Exempelvis upplevde 85 procent av de riksdagsledamöter som besvarade enkäten att arbetet förlöpt åtminstone tämligen eller relativt väl under coronatiden. Största delen av dem som svarade ville också i fortsättningen ha möjlighet att utnyttja och utveckla nya sätt att arbeta samt att kombinera bästa praxis för distansarbete och arbete på den vanliga arbetsplatsen. En personalenkät gav ett snarlikt resultat. Distansarbete ansågs ge flexibilitet när det gäller att han-

Betänkande ReUB 5/2022 rd

tera tiden och balansera upp jobbet och fritiden. Bland nackdelarna nämndes att man saknade gemenskap och den sociala sidan samt bristfällig arbetsergonomi.

Det är också positivt att riksdagen i sin verksamhet har beaktat minskade utsläpp och principerna för hållbar utveckling. Hållbarhet i riksdagen är ett av de fyra huvudsakliga målen i strategin för riksdagens kansli 2020–2023. Som en del av arbetet för klimatneutralitet övergick riksdagen från ingången av 2021 till 100-procentigt förnybar energi. Sist genomfördes övergången i fråga om fjärrvärme och fjärrkyla.

Utfrågade sakkunniga från riksdagens personalorganisationer framförde att personalen vid riksdagens kansli är motiverad och anser att det egna arbetet är viktigt. Men samtidigt pekade de på löneskillnaderna mellan olika personalgrupper. Det upplevs också att det nuvarande lönesystemet inte premierar goda prestationer tillräckligt i alla situationer.

Utskottet konstaterar att bokslutet och verksamhetsberättelsen enligt utlåtandet från riksdagens revisorer ger riktiga och rättvisande uppgifter om resultatet av riksdagens verksamhet och dess ekonomiska ställning i enlighet med bestämmelserna om upprättande av riksdagens bokslut och verksamhetsberättelse. Uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet står inte i strid med varandra.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 14/2022 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande ReUB 5/2022 rd

Helsingfors 8.6.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Outi Alanko-Kahiluoto gröna
vice ordförande Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Marko Kilpi saml
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Veijo Niemi saf
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Sebastian Tynkkynen saf
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

revisionsråd Arto Mäkelä
utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Heidi Silvennoinen.